

Kilpailukykyä, kasvua, työtä ja investointeja.

Suomen Yrittäjien täydentävät ehdotukset
hallituksen puolivälintarkasteluun

21.1.2013

SISÄLLYS

KILPAILUKYKYÄ, KASVUA, TYÖTÄ JA INVESTOINTEJA	3
1. JOHDANTO	3
2. VEROTUS	3
2.1 Pienimpien yritysten kasvuun kannustaminen.....	3
2.2 Polttoaineveron palautus.....	4
2.3 Tulonlähdejaon poistaminen.....	4
3. TYÖELÄMÄ.....	4
3.1 Vanhemmuudesta työnantajalle koituvien kustannusten kompensointi nykyistä laajemmin.	4
3.2 Sairauspoissaoloissa käyttöön ensimmäisen päivän omavastuu.....	5
4. MARKKINOIDEN TOIMIVUUS JA YRITTÄJÄRISKIN KOHTUULLISTAMINEN	6
4.1 Uusi alku epäonnistuneen yritystoiminnan jälkeen - velkajärjestelylain kehittäminen.....	6
4.2 Harhaanjohtavan markkinoinnin toiminta hallitusohjelman mukaisesti.....	7
4.3 Kilpailun toimivuus julkisissa hankinnoissa. Julkiset hankinnat kuntien palvelutuotannon tehostamisena - markkinan kehittämisen velvollisuus lakiin	8
4.4 Palvelustrategia kuntalakiin	9
4.5 Kuntien oman palvelutuotannon kustannusten laskemisen kehittäminen.....	9
4.6 Kuntapalveluiden järjestäminen ja palveluiden tuottaminen	10
4.7 Terveen kilpailun edistämishajelman esitysten toteuttaminen	10
4.8 Yritysten hallinnollisen taakan keventäminen	11
5. YRITYSTUET JA RAKENNERAHASTOT.....	12
5.1 Yritystukien uudistaminen	12
5.2 Rakennerahastokausi 2014 - 2020.....	13
5.3 Rakentaminen ja infra	13

Kilpailukykyä, kasvua, työtä ja investointeja

---

1. JOHDANTO

Olemme esittäneet kolme keskeisintä ehdotustamme hallituksen puolivälin tarkasteluun erillisessä asiakirjassa. Ne ovat laajempi mahdollisuus yrityskohtaiseen sopimiseen työehdoista, yritykseen jätetyn tulon verotuksen myöhentäminen ja uudenlaisen nuorille tarkoitetun koulutusopimusjärjestelmän luominen.

Tässä koosteessa täydennämme ehdotuksiamme. Esitämme näkemyksemme sellaisista hallitusohjelman tavoitteista, joiden toteuttamiseen on tarpeen kiinnittää erityistä huomiota kilpailukyyn parantamiseksi ja yrittäjyyden vahvistamiseksi. Tarttumalla ehdotuksiimme määrätietoisesti hallitus voi myös edistää yritysten kansainvälistymistä ja kasvua.

2. VEROTUS

2.1 Pienimpien yritysten kasvuun kannustaminen

Arvio on ollut, että vuoden 2013 alusta käyttöön otettavien uusien kasvukannusteiden soveltaminen tulee olemaan etenkin pienimmissä yrityksissä rajoitettua johtuen niiden useista rajoituksista. Kun myös hallituksen aikomus luovutusvoittoverotuksen hankintameno-olettaman korottamiseksi, jolla lähinnä olisi ollut merkitystä myös omistajayrittäjille, jää EU-syistä toteuttamatta, hallituksen tulisi pohtia vielä kannusteiden täydentämistä pienimpien yritysten kasvuun ja työllistämiseen kohdistettavalla kannustimella.

Toimenpide-ehdotus

Pienyritysten liukuen poistuva alv-alarajahuojennus tulee nostaa 22 500 eurosta 50 000 euroon. Huojennus koskisi noin 60 000 yrittäjää ja keventäisi heidän alv-taakkaansa noin 70 miljoonalla eurolla. Esitetty huojennus ei vesittäisi toteutetulla alv:n nostolla tavoiteltua valtiontalouden tasapainottamistavoitetta, sillä verotuoton laskennallinen menetys on vain runsas 10 prosenttia veronkorotuksen tuottotavoitteesta. Lopullinen veromenetys voisi jäädä sen tuoman kasvuvaiikutuksen vuoksi pienemmäksi. Etenkin pienimmillä yrityksillä on ollut vaikeuksia viedä tehtyjä alv-korotuksia hintoihin. Erityisiä kärsijöitä ovat olleet käsityövaltaiset alat, joilla vero nousi vuoden 2012 alussa hyppäyksellisesti 9 %:sta 23 %:iin.

2.2 Polttoaineveron palautus

Suomi ei saanut lievennyksiä EU:n rikkidirektiivissä Itämeren koskeviin säädöksiin ja Suomen ulkomaankaupalle pelätään aiheutuvan tästä satojen miljoonien lisäkustannukset. Hallitus lupasi vuoden 2013 budjettineuvotteluissa varautua joihinkin toimiin kustannusten kompensoimiseksi. Ammattiliikenteelle myönnettävällä polttoaineveron palautuksella hillittäisiin osaltaan yrityksille haitallista logistiikkakustannusten kasvua.

Toimenpide-ehdotus

Polttoaineveron palautus ammattiliikenteelle tulee toteuttaa samalla, kun hallitus varautuu toimiin rikkidirektiivistä kuljetuksille johtuvien lisäkustannusten kompensoimiseksi vuodesta 2015 alkaen. EU-säännöksistä tai muista rajoituksista johtuen ei olisi esitetty noin 2 - 3 sentin vähennykselle jokaiselta ostetulta diesel-litralla, jolloin uudistuksen kustannus olisi noin 30 miljoonaa euroa.

2.3 Tulonlähdejaon poistaminen

Yrityksellä voi nykyisin olla elinkeinotoiminnan eli EVL-tulolähteen lisäksi myös henkilökohtaisen tulolähteen TVL tai maatalouden tulolähteen tuloa. Kuhunkin sovelletaan eri lakia ja eri tulolähteiden tuloja ja tappioita ei voida kuitata keskenään. Tulkinnat voivat vaihdella, mikä luo verotukseen epävarmuutta ja menettely on myös muuten vanhentunut.

VM:n asettama asiantuntijatyöryhmä selvittää parhaillaan EVL:n uudistamistarpeita. Keinotekoinen yritysten tulolähdejako tulee tässä yhteydessä poistaa niin, että yrityksen tulos verotetaan aina pääasiallisen toiminnan mukaan.

3. TYÖELÄMÄ

3.1 Vanhemmuudesta työnantajalle koituvien kustannusten kompensointi nykyistä laajemmin

Työnantajille korvataan osittain työntekijöiden vanhemmuudesta yrityksille koituvia kustannuksia. Merkittävässä määrin kustannukset jäävät silti edelleen yritysten itsensä lopullisesti maksettaviksi.

Vanhempainvapaiden ajalta työnantajille syntyvistä kustannuksista Kela korvaa nyt vajaa 70 prosenttia. Kustannuksia yrityksille koituu kuitenkin myös vanhempainvapaiden jälkeiseltä ajalta aina siihen saakka, kun lapsi täyttää 10 vuotta.

Yritysten vastuulle jääviä muita kustannuksia ovat muun ohessa raskauteen liittyvien lääkärisikäyntien vaatimat tai lääkärin määräämät poissaolot, lomarahat äitiysvapaalta kertyvästä vuosilomasta samoin kuin sairastuneen lapsen hoitopäivien palkkakulut.

Suurin yksittäinen ja kokonaan korvaamatta jäävä kustannuserä muodostuukin juuri viimeksi mainitusta tilapäisen hoitovapaan palkkakustannuksista. Näiden lisäksi työnantajalle voi aiheutua kustannuksia vielä sijaisen palkkaamisesta ja perehdyttämisestä sekä sijaisjärjestelystä johtuvasta tuottavuuden alentumisesta.

Tällä tilanteella on vaikutuksensa myös naisten työmarkkina-asemaan: naisten mahdollisuuksiin kiinnittyä työelämään. Varsinkin nuoret naiset kokevat vaikeaksi löytää ensimmäistä vakituista työsuhdetta. Asialla on myös se väestöpoliittisesti huono seuraus, että lasten hankkimista siirretään myöhemmäksi, jotta työuran aloittaminen tulisi mahdolliseksi.

Tilanteen korjaaminen edellyttää, että vastuuta vanhemmuuden kustannuksista kannettaisiin yhteiskunnassa laajemmalla rintamalla. Kysymys on mitä suurimmassa määrin koko yhteiskuntaan vaikuttavasta ja väestöpoliittisesti tärkeästä asiasta.

Vastuunkantoa voidaan yksinkertaisella tavalla laajentaa korvaamalla yrityksille niitä palkkakustannuksia, joita sairastuneen lapsen hoitopäiviltä yrityksille aiheutuu. Nämä kustannukset ovat tarkasti laskettavissa ja korvausjärjestelmä olisi mahdollista rakentaa Kansaneläkelaitoksen yhteyteen. Yhteiskunnassa myös ymmärretään laajasti, että työntekijän lapsen sairastumisesta johtuva kustannus ei kuulu luonnostaan yritystoiminnalla rahoitettaviin, ja niinpä sairastuneen lapsen hoitopäiviä ei ole työlainsäädännössäkään säädetty palkallisiksi. Palkallisuus johtuu tässä tapauksessa työehtosopimukseen aikojen kuluessa otetuista määräyksistä.

Toimenpide-ehdotus

On luotava korvausjärjestelmä, jossa työnantaja voi hakea syntyneistä kustannuksista korvauksen Kansaneläkelaitokselta samaan tapaan kuin jo nyt vuosilomakustannusten korvausten tai palkkiselta äitiysvapaalta maksettavien päivärahojen kohdalla tapahtuu.

Korvauksiin tarvittavat varat on ensisijaisesti osoitettava Kansaneläkelaitokselle yleisistä verovaroista. Toisena vaihtoehtona on varojen kokoaminen työtulovakuutuksen kautta.

3.2 Sairauspoissaoloissa käyttöön ensimmäisen päivän omavastuu

Suomessa on keskimäärin noin 10 sairauspäivää työntekijää kohden vuodessa. Tästä aiheutuu noin 4000 euron kustannukset yritystä kohden yhdestä henkilöstä palkan (1800€) ja menetetyn työpanoksen (2200€) muodossa. Sairauspoissaoloista lähes 40 % muodostuu lyhyistä, 1 - 3 päivän poissaoloista.

Yhteiskunnallisessa keskustelussa on pääasiassa keskitytty pitkittyviin sairauspoissaoloihin, sairauspoissaolojaksojen lyhentämiseen ja pysyvän työkyvyttömyyden ehkäisyyn. Kuitenkin myös lyhyillä sairauspoissaoloilla on merkitystä erityisesti vuotuisen työpanoksen kasvattamisessa ja sitä kautta työurien pidentämisessä. Lyhyiden poissaolojen ongelmat tuntuvat yrityksissä suorina kustannuksina sekä töiden organisointiin heijastuvina ongelmina.

Ruotsissa tehdyn, sairauspoissaoloja koskeneen Magnus Henreksonin ja Mats Perssonin tutkimuksen päätulos oli, että sairauspoissaoloja koskevan lainsäädännön muutoksilla on vahva vaikutus sairauspoissaolojen määrään: antelias säännöstö johtaa poissaolojen määrän kasvuun ja tiukempi säännöstö puolestaan vähentää niitä. Kyseisessä tutkimuksessa on painotettu Ruotsin vuoden 1991 uudistusta, joka tuli voimaan 1993. Silloin käyttöön otettu palkaton karenssipäivä ja aiempaa vähäisempi kompensaatio työntekijöille poissaoloista vähensi lyhyitä sairauspoissaoloja selvästi.

Työntekijöiden ja sitä kautta työtuntien määrä uhkaa Suomessa lähivuosina vähentyä - ehkä pysyvästi. Suomen Yrittäjien arvion mukaan sairausajan karenssipäivä lisäisi työpanosta varovaisestikin arvioiden useilla tuhansilla henkilötyövuosilla.

Sairausajan palkkaa koskien 1.4.2013 astuu voimaan vuosilomalain muutos, jonka mukaan työntekijän oikeus saada vuosilomansa tai sen osa siirretyksi vuosiloman aikaan sijoittuvan työkyvyttömyysjakson koskee jatkossa jo ensimmäistä sairauspäivää, poistaen nykyisen niin kutsutun seitsemän päivän karenssin. Tämä muutos merkitsee työnantajille työ- ja elinkeinoministeriön laskelmien mukaan noin 200 miljoonan euron vuosittaista kustannusta. Muutos tarkoittaa myös töiden organisointiin liittyvän hallinnollisen taakan lisääntymistä sekä sitä, että jatkossa työnantaja maksaa poissaolosta kahteen kertaan - ensin sairauspoissaolosta ja tämän jälkeen vielä siirretystä lomasta. Tämä on omiaan entisestään vähentämään työnantajan käytössä olevaa työpanosta. Tämä muodostaa ongelman tilanteessa, jossa käytössä olevan työpanoksen määrää tulisi painavasti pyrkiä lisäämään.

Toimenpide-ehdotus

Sairausajan palkkaa koskevista määräyksistä on säädetty työsopimuslaissa. Tätä säännöstä tulee muuttaa siten, että ensimmäiseltä sairauspäivältä ei maksettaisi palkkaa. Lisäksi on huomattava, että huolimatta mahdollisen karenssipäivää koskevan sääntelyn käyttöön ottamisesta työsopimuslaissa, sääntelyn tehokkuus riippuu lopulta työehtosopimusten sairausajan palkanmaksua koskevista määräyksistä. Tästä johtuen on muutettava myös näitä työehtosopimusten sairausajan palkanmaksua koskevia määräyksiä tai vaihtoehtoisesti on sallittava yrityksille mahdollisuus poiketa yleissitovien työehtosopimusten määräyksistä paikallisen sopimisen mahdollisuuksia lisäämällä.

4. MARKKINOIDEN TOIMIVUUS JA YRITTÄJÄRISKIN KOHTUULLISTAMINEN

4.1 Uusi alku epäonnistuneen yritystoiminnan jälkeen - velkajärjestelylain kehittäminen

Oikeusministeri asetti 6.11.2012 työryhmän, jonka tehtävänä on laatia ehdotukset yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain uudistamiseksi sekä tarvittavat muutokset muihin lakeihin. Työryhmän tulee muun ohella selvittää, miten yrittäjien asemaa velkajärjestelyssä voitaisiin parantaa nimenomaan yrittäjyyteen liittyvin ratkaisuin maksuohjelman keston puuttumatta. Muutokset tulee toteuttaa nykyistä velkajärjestelylakia muuttamalla. Työryhmän toimeksianto perustuu hallitusohjelman kirjauksiin, joiden mukaan selvitetään yrittäjän velkajärjestelytilanteisiin liittyviä ongelmia ja parannetaan yksinyrittäjien ja mikroyritysten asemaa.

Työryhmän toimeksianto voidaan kokonaisuutena pitää onnistuneena. Toimeksiantoon sisältyy kuitenkin myös tehtävä, jonka mukaan työryhmän tulee selvittää velallisen omistusasunnon säilyttämistä koskevien säännösten toimivuus ja ehdottaa tarvittaessa niiden uudistamista. Tämäkin tehtävä perustuu hallitusohjelman kirjaukselle, jonka mukaan velkajärjestelylain ongelmakohtia selvitetään mm. oman asunnon suojaamisen osalta.

Velkajärjestelylainsäädännön yleisten päämäärien mukaista on myös antaa suojaa maksukyvyttömän ihmisen asumiselle. Asunto on osa ihmisen perusturvaa. Kuten nykyisen velkajärjestelylain esitöissä on todettu, velallisen olisi huomattavan vaikeaa, jollei ylivoimaista, hankkia säännöllisesti varoja toimeentuloansa ja velkojensa hoitoa varten, jos hän velkajärjestelyn yhteydessä ilman muuta menettäisi asuntonsa. Velkajärjestelylain uudistamisessa onkin erityisen tärkeää varmistaa se, ettei velallisen asumisen suojaa velkajärjestelyssä nykyisestä heikennetä. Tällainen muutos olisi velkajärjestelylainsäädännön päämäärien, ns. freshstart-ajattelun ja hallitusohjelman velkajärjestelylainsäädännön kehittämistä koskevien kirjausten tavoitteiden vastaista.

Toimenpide-ehdotus:

Yrittäjät on saatettava velkajärjestelyssä muiden velallisryhmien kanssa tasavertaiseen asemaan. Toiminimiyrittäjän velkojen järjestely on mahdollistettava velkajärjestelylain mukaisesti. On annettava selkiyttävä linjaus siitä, ettei velkajärjestelylainsäädäntöä uudistettaessa saa heikentää velallisen asumisen suojaa.

4.2 Harhaanjohtavan markkinoinnin toiminta hallitusohjelman mukaisesti

Harhaanjohtavan markkinoinnin ja sitä seuraavien perintätoimien tarkoituksena on houkuttaa tai pakottaa yrittäjät epäasiallisin keinoin sitoutumaan epätoivottuun sopimukseen. Erityisen ongelmallisia yrittäjille ovat internetissä toimivat yrityshakemistopalvelut. Tyypillinen tilanne on se, että yrittäjälle lähetetään tilausvahvistus ja lasku puhelinmarkkinoinnin seurauksena. Laskun lähettänyt yritys tyypillisesti väittää, että yrittäjä on tälle soitetun markkinointipuhelun yhteydessä tilannut laskusta ilmenevän tuotteen tai palvelun, vaikka todellisuudessa mitään sopimusta ei olisikaan tehty. Vaihtoehtoisesti yrittäjä saa laskun eri palvelusta tai esimerkiksi kokonaan eri hinnalla, ehdoilla tai laskutusperusteella kuin mitä puhelimesta on sovittu. Myyjäyritys tyypillisesti vetoaa puhelinnauhoitteeseen sopimuksen todentajana, mutta ei kuitenkaan suostu toimittamaan nauhoitetta yrittäjälle tämän sitä pyytäessä.

Yksinyrittäjistä yli 80 % eli noin 130 000 yrittäjää joutuu vuosittain harhaanjohtavan markkinoinnin kohteeksi. Myös pienet työnantajayritykset ovat laajasti harhaanjohtavan markkinoinnin kohteena. Selvitysten mukaan yleisin yrityksen kilpailukykyyn vaikuttavan rikollisuuden tekomuoto on huijauslaskutus tai sen yritys (54 %). Yksin- ja pienyrittäjän mahdollisuudet torjua itseensä kohdistuvaa harhaanjohtavaa markkinointia ovat nykyisellään lähes olemattomat.

Hallitusohjelmassa yhdeksi säädöspolitiikan osa-alueeksi on kirjattu vilpilliseen ja harhaanjohtavaan elinkeinotoimintaan puuttuminen. Hallitus on puuttumisen ohella sitoutunut siihen, että tähän epäterveelliseen ilmiöön liittyvät lainsäädännön muutostarpeet selvitetään. Hallitusohjelman lisäksi harhaanjohtavaan ja vilpilliseen markkinointiin on kiinnitetty huomiota valtioneuvoston periaatepäätöksessä sisäisen turvallisuuden ohjelmaksi. Sen mukaan selvitetään mahdollisuudet muuttaa lainsäädäntöä siten,

että eritoten pienyrittäjiä voidaan nopeasti ja tehokkaasti suojata vilpillistä ja harhaanjohtavaa markkinointia harjoittavalta toimijalta esimerkiksi laajentamalla etämyynnin peruuttamisoikeutta tai mahdollistamalla viranomaisen hakema väliaikainen markkinointikielto.

Hallitusohjelman kirjaukset ja periaatepäätöksen linjaukset ovat toistaiseksi toteuttamatta.

Toimenpide-ehdotus

On pantava täytäntöön hallitusohjelman ja sisäisen turvallisuuden ohjelman asiaa koskevat kirjaukset. Sääntelyllä tulee huolehtia siitä, että yrittäjät voivat myös ilman viranomaisapua puuttua tehokkaasti itseensä kohdistuvaan vilpilliseen toimintaan. Erityisesti on tarpeen selvittää perusteellisesti mahdollisuudet säätää yrittäjän oikeudesta peruuttaa etämyyntitilanteissa syntynyt sopimus laissa erikseen määritellyissä tilanteissa. Lisäksi on syytä täsmentää henkilötietolakia säätämällä nimenomaisesti, että yritysten välistä puhelua koskeva nauhoite on henkilötietolain tarkastusoikeuden piirissä.

4.3 Kilpailun toimivuus julkisissa hankinnoissa. Julkiset hankinnat kuntien palvelutuotannon tehostamisena - markkinan kehittämisen velvollisuus lakiin

Julkisia hankintoja koskeva direktiivi uudistus valmistuu kevään kuluessa. Kun saatetaan uudistettua EU-sääntelyä kansallisesti voimaan ja toteutetaan hallitusohjelmassa olevat kirjaukset (kansallisten kynnysarvojen nostaminen, muut politiikat hankintasääntelyn osana, suora hankintamahdollisuudet, menettelyn yksinkertaistaminen), on tärkeää huolehtia pk-yritysten asemasta hankintamarkkinoilla.

Sääntely jakaa julkiset hankinnat EU-hankintoihin, kansallisiin hankintoihin ja pienhankintoihin. Kilpailun toimivuus ja julkisten varojen tehokas käyttö on turvattava kaikilla hankintojen tasoilla. On varmistettava, että sääntelyjärjestelmä ja julkisten hankintayksiköiden käytännön toiminta takaavat hankintojen avoimuuden, tasapuolisuuden ja syrjimättömyyden.

Kuntien tulee yleisemminkin tulevaisuudessa ottaa enemmän vastuuta palvelumarkkinoiden kehittymisestä. Tällä hetkellä esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon palvelumarkkinat kehittyvät valtavaa vauhtia ja joissakin kunnissa palvelutuotannossa on siirrytty suoraan julkisesta monopolista yksityiseen monopoliin. Tämänkaltaisen kehityksen ei ole toivottavaa.

Palvelumarkkinoiden ollessa monessa kunnassa murroksessa kuntalain ja hankintalain uudistamisen yhteydessä kunnille tulisi antaa selkeä velvoite kehittää markkinoiden toimivuutta. Toimivat markkinat ovat palvelujen järjestäjän ja käyttäjien edun mukaisia. Tarjonnan monipuolisuus pitää myös palvelujen hinta- ja kustannuskehityksen mallillisena suhteutettuna vaihtoehtoon, jossa tarjoajien harva joukko määrittää palvelujen kustannustasot.

Toimenpide-ehdotus

Kansallisen julkisia hankintoja koskevan sääntelyn uudistamisen keskeiseksi tavoitteeksi on määriteltävä pk-yritysten aseman parantaminen markkinoilla. Tässä tarkoituksessa hankintalakiin on myös säädettävä velvoite, jonka perusteella julkisten hankintayksiköiden on huolehdittava markkinoiden toimivuudesta.

Kuntalakiä uudistaessa tulee myös kirjata kunnille velvoite kehittää palvelumarkkinoiden toimivuutta mm. palvelustrategian laatimisella.

4.4 Palvelustrategia kuntalakiin

Palvelustrategioiden tarve on noussut viime vuosina esille monessa yhteydessä kuntien palvelutuotannon kehittämistä puhuttaessa. Kataisen hallituksen ohjelmassa palvelustrategiat nostetaan yhtä lailla keskeiseksi keinoksi tarkastella palvelujen tuottamista ja tulevaisuuden palvelutarpeita.

Kuntalain valmistelutyössä asia on ollut esillä ja palvelustrategiavelvoite tulisi tässä yhteydessä toteuttaa hallitusohjelman mukaisesti.

Kunnilla tulee olla ilmaistuna tulevaisuudessa selkeä tahtotila kehittää palveluita yhteistyössä yksityisen ja kolmannen sektorin kanssa. Palvelustrategia on hyvä tapa edistää tätä tahtotilaa.

Toimenpide-ehdotus

Kuntalain uudistuksessa lakiin tulee säätää kunnille talousarviota- ja suunnitelmaa (65 §) vastaava velvoite laatia palvelustrategia.

Lain kirjaus voi olla esimerkiksi seuraavankaltainen:

Valtuuston on kunkin valtuustokauden ensimmäisenä vuotena hyväksyttävä kunnalle palvelustrategia kolmeksi tai useammaksi vuodeksi.

Palvelustrategiassa kunnan tulisi määritellä pitkän aikavälin näkemykset siitä mitä palveluita kunta tuottaa itse, mitä yhteistyössä muiden kuntien kanssa ja mitä kunta ostaa yksityisiltä toimijoilta.

Lisäksi on korostettava muidenkin sellaisten toimenpiteiden tärkeyttä, joilla kunnat luovat edellytyksiä yksityisen palvelutuotannon kehittämiseksi. Kyseeseen tulevat mm. palvelusetelit ja palvelualoitteet.

4.5 Kuntien oman palvelutuotannon kustannusten laskemisen kehittäminen

Julkisten palveluiden järjestäminen ja palvelujen tuottavuuden kehittäminen vaatii kunnilta ja julkisyhteisöiltä entistä enemmän johdonmukaista yhteistyötä yksityisen ja kolmannen sektorin kanssa. Tässä kehitystyössä kuntien kustannuslaskennan avaaminen

ja julkisten palvelujen todellisten kustannusten määrittäminen ovat avainasemassa. Kustannusten avaaminen auttaa kuntia mm. kehittämään julkisia hankintoja sekä palvelusetelijärjestelmiä oikein kustannusperustein.

Hallitusohjelmassa on asiasta selkä kirjaus: Kuntien kustannuslaskentaa kehitetään todellisten yksikkökustannusten arvioimiseksi ja avaamiseksi asiakkaille, palveluiden kehittämiseksi ja kustannustietoisuuden lisäämiseksi. Palveluiden kustannusten ja laadun vertailua sekä läpinäkyvyyttä kehitetään mm. selvittämällä ja edistämällä sitä tukevia käytäntöjä ja kokeiluja.

Toimenpide-ehdotus

Kuntalain uudistamisen yhteydessä VM:n tulee perustaa asiantuntijaryhmä luomaan selkeä malli ja yhtenäiset ohjeet kunnille palvelujen todellisten yksikkökustannusten eli hintojen avaamiseksi.

4.6 Kuntapalveluiden järjestäminen ja palveluiden tuottaminen

Hallitusohjelmassa on kunnille määritelty sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisvastuu, mutta samalla jätetty kuntien omaan harkintaan se, kuinka järjestämisvastuulla olevat palvelut tuotetaan. Lisäksi hallitusohjelman kuntaosiossa halutaan edistää palveluiden järjestämis- ja tuotantovastuun selkeyttämistä ja eriyttämistä kunnissa. Sosiaali- ja terveyspoliittisen ministerityöryhmän 15.11.2012 julkaisemat linjaukset ovat hieman ristiriidassa näiden tavoitteiden kanssa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmää kehitettäessä on keskeistä, että järjestämis- ja tuotantovastuu erotetaan toisistaan. Tämä edesauttaa palvelumarkkinoiden tasapainoista kehittymistä sekä sitä, että yksityisen ja kolmannen sektorin toimijat ovat tasapuolisessa asemassa palvelutuottajina.

Toimenpide-ehdotus

Hallituksen tulee kuntauudistuksen yhteydessä luoda konkreettiset linjat siihen, miten kuntapalveluiden järjestämis- ja tuotantovastuun selkeyttämistä ja eriyttämistä tulee viedä eteenpäin kunnissa.

4.7 Terveen kilpailun edistämishojelman esitysten toteuttaminen

Hallitus hyväksyi terveen kilpailun edistämishojelman 19.9.2012. Ohjelma jakaantuu kolmeen osaan:

1. Päivittäistavarakaupan keskittyneestä rakenteesta aiheutuvien epäkohtien lieventäminen
2. Kilpailuneutraliteetti julkisen sektorin elinkeinotoiminnassa

3. Lainsäädännöstä johtuvat kilpailun esteet ja rajoitukset

Päivittäistavarakaupan määräävää markkina-asemaa koskeva hallituksen esitys (HE 297/2012) on jo annettu eduskunnan käsiteltäväksi. Eesityksen hyväksyminen on omiaan parantamaan S- ja K-ryhmän pienten tavarantoimittajien ja muiden sopimuskumppaneiden asemaa.

Kilpailuneutraliteettia vahvistavan säännöksen lisääminen kilpailulakiin on syytä toteuttaa mahdollisimman pian. Julkisen sektorin palvelurakenteet ovat murroksessa, ja erilaisia yhteensovittamistarpeita esiintyy jatkuvasti. Yksityisen palvelutuotannon kehittyminen suotuisasti edellyttää neutraalia ja vakaata toimintaympäristöä.

Hallitus on sitoutunut ohjelmassaan seuraamaan jätehuollon järjestämistä koskevan vastuunjaon vaikutuksia yksityisten yritysten ja kuntien jäteyhtiöiden toimintaedellytyksiin. Kunnalliset toimijat ovat yhä kiinnostuneempia yksityisten yritysten hoitamista jätehuollon palvelutehtävistä sekä yritysten elinkeinotoiminnassa syntyvistä jätteistä. Tämä on vaikuttanut uuden jätelain kyseenalaiseen tulkintaan sekä jätemarkkinoiden kilpailutilanteeseen kielteisesti. Ympäristöministeriö laatii vuoden 2013 aikana selvityksen jätelain soveltamiskäytännöistä. Jätemarkkinoiden toimivuuden varmistamiseksi on merkittävää, että kilpailuvirasto voi uuden toimivaltansa rajoissa puuttua kilpailuneutraliteettiongelmiin entistä tehokkaammin.

Hallitusohjelman mukaisesti ympäristöministeriö on käynnistänyt maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisarvioinnin. Arviointia varten perustettu ohjausryhmän loppuraportti valmistuu vuoden 2013 loppuun mennessä. On positiivista, että kilpailuasiat ovat vahvasti esillä ohjausryhmän raporttiluonnoksissa. Terveen kilpailun edistämishjelmaan on kirjattu, että MRL uudistetaan siten, että kilpailu- ja elinkeinopoliittiset näkökulmat otetaan huomioon kaavoituksessa.

Toimenpide-esitys

Hallituksen on annettava ensi tilassa esitys kilpailulain muuttamiseksi eduskunnalle. Eesityksessä on ehdotettava terveen kilpailun edistämishjelman mukaisesti, että kilpailu- ja kuluttajavirastolle annetaan toimivalta julkisen sektorin elinkeinotoiminnan kilpailuneutraliteettia koskevissa asioissa.

Jätehuollon markkinoiden tulee olla toimivat. Epäkohdat on selvitettävä ympäristöministeriössä ja kilpailuvirastossa niiden toimivaltojen rajoissa ja tarvittaessa jätelakia on muutettava. Maankäyttö- ja rakennuslakiin tulee kirjata selkeä velvollisuus arvioida kilpailu- ja markkinavaikutuksia monipuolisesti ennen kaavapäätöksentekoa.

4.8 Yritysten hallinnollisen taakan keventäminen

Hallitusohjelmassa sitoudutaan erityisesti pienten yritysten hallinnollisen taakan keventämiseen: ”Yrittäjien hallinnollista taakkaa kevennetään ja maksuihin sekä veroihin liittyviä prosesseja tehostetaan.” Hallinnollisen taakan keventäminen on osa hallituksen yrittäjyyspolitiikkaa ja sillä on selvä linkki myös paremman sääntelyn edistämiseen. Toimintaa on käytännössä toteutettu mm. jatkamalla edellisen hallituksen

käynnistämää ohjelmaa, jonka tavoitteena oli vähentää yritysten hallinnollista taakkaa neljänneksellä vuoden 2012 loppuun mennessä.

Yritysten hallinnollisen taakan vähentäminen ei ole toteutunut tavoitteen edellyttämällä tavalla. EU-tasolla ja useissa tärkeissä jäsenmaissa (erityisesti Saksa, Tanska, Hollanti) on päästy merkittävästi eteenpäin, kun mutta Suomessa on junnattu paikallaan. Kun hallinnollinen taakka on saatu parempaan hallintaan, painopistettä on siirretty yleisempään sääntelytaakkaan.

Toimenpide-ehdotus

Kunnianhimoisista tavoitteista yritysten hallinnollisen taakan vähentämiseksi on syytä pitää kiinni. Tavoitteeksi on määriteltävä sekä sääntelyn kokonaistaakan että hallinnollisen taakan vähentäminen. Hallinnollisen taakan vähentämisessä ei pidä kokonaan luopua määrällisistä tavoitteista, vaan ne on syytä rakentaa joustavammin ja kohdentaa tarkemmin kuin tähän asti. Etenemistapa voi olla esimerkiksi seuraavanlainen:

- Hallitus jatkaa yritysten hallinnollisen taakan vähentämistä ja sitoutuu siihen, että myös sääntelyn kokonaistaakkaa vähennetään vuosien 2013-2015 aikana. Erityistä huomiota kiinnitetään pienten yritysten aseman parantamiseen sääntelyn kohteina.
- Hallinnollisen taakan vähentämiseksi käydään aiemmin määritellyt painopistealat läpi ja osoitetaan niiden sisältä säädökset, joiden uudistamiseen ryhdytään välittömästi. Tavoitteena on, että hallinnollinen taakka vähenee vähintään 25 % kunkin uudistettavan säädöksen osalta.
- EU:ssa päätetyt hallinnollisen taakan vähentämistoimet toteutetaan kansallisesti. Kaikki tarvittavat säädösmuutokset valmistellaan asianomaisissa ministeriöissä vuoden 2013 aikana.
- Hallitus kutsuu yritysten hallinnollisen taakan ja sääntelyn kokonaistaakan vähentämisen tueksi riippumattoman korkean tason ryhmän. Ryhmä muodostetaan yritystoimintaa edustavista kokeneista henkilöistä. Ryhmän tehtävänä on seurata hallituksen toimenpiteiden edistymistä ja sillä on oikeus tehdä hallitukselle konkreettisia esityksiä sääntelyn muuttamiseksi yritysten kannalta vähemmän rasittavaksi.

5. YRITYSTUET JA RAKENNERAHASTOT

5.1 Yritystukien uudistaminen

Suomalaisten yritysten saamat erilaiset yritystuet ovat kasvaneet koko 2000-luvun. Yritystukijärjestelmän kautta jonkinlaista rahoitusta tai tukea toiminnalleen saa yli 10 prosenttia kaikista suomalaisista yrityksistä, eli yli 30 000 yritystä (lähde: TEM/2011).

TEM:n teettämän selvityksen mukaan yritystukien myöntäjät näyttäisivät suosivan suurrehkoja, vakiintuneita yrityksiä. Yritystukien myöntäminen toistuvasti samoille yrityksille on ristiriidassa sen kanssa, että yritystuet on tarkoitettu väliaikaisiksi. Yritystukien tehtävä on paikata markkinoiden toimintapuutteita.

Hallituksen uudistaessa yritystukijärjestelmää siinä tulee huomioida seuraavat asiat:

- Julkisten yritystukien määrä on Suomessa korkeintaan eurooppalaista keskitasoa. Sen sijaan tukiin ja yrityspalveluihin liittyvä hallinto koetaan pk-yrityksissä melko raskaaksi.
- Yritystukijärjestelmä on varsin hajanainen ja sen yhdenmukaistamiseen on tarvetta. Esimerkiksi kuljetustuen osalta on kuitenkin otettava huomioon suomalaisten yritysten suora kilpailutilanne Ruotsin tukijärjestelmää hyödyntävien yritysten kanssa.
- Yritystukipanostuksia voisi esim. kohdentaa enemmän suoraan yrityksille esim. asiantuntijapalvelukseen tarkoitettuina palveluseteloinä.

5.2 Rakennerahastokausi 2014 - 2020

Työ- ja elinkeinoministeriö ja sen työryhmät työstävät parhaillaan EU:n tulevan koheesio politiikan suuntaviivoja seuraavalle ohjelmakaudelle 2014-2020. Työ saadaan valmiiksi vuoden 2013 alku-puolella.

Suomen Yrittäjien painopisteet/toimenpide-esitykset tulevalle rakennerahastokaudelle 2014 - 2020:

- Tulevalla rakennerahasto-ohjelmakaudella rahoitusta tulee ohjata entistä enemmän pk-yrityksien toiminnan kehittämiseen. Paras tuotos panos suhde saadaan, kun painotukset kohdistuvat tuotekehitykseen, investointeihin ja viennin edistämiseen. Nämä toimet edistävät parhaiten koko Suomen ja alueiden kilpailukykyä sekä työllisyyden paranemista.
- Linjauksia uudistettaessa on hyvä muistaa, että Suomessa on iso määrä ”ihan tavallisia” yrityksiä, jotka tarvitsevat kannusteita investointeihin, tukea osaamiseen ja tuotekehitykseen, jotta ne voivat kasvaa, kansainvälistyä ja työllistää.
- Lähivuosina omistaja - ja sukupolvenvaihdostilanteeseen on tulossa liki 50 000 yritystä. Tämä seikka tulee ottaa huomioon tulevan ohjelmakauden valmistelussa ja toimissa.
- Toimiva yritystoiminta tarvitsee toimivaa logistiikkajärjestelmää. Tämän takia rakennerahastovaroja tulisi voida käyttää myös infrainvestointeihin ja tietoliikenneinvestointeihin.
- Hallinnon kehittämisen ministeriryhmä (HALKE) on linjannut tulevan ohjelmakauden 2014 - 2020 hallinnon keventämisestä ja ohjelman rakenteesta. Tavoitteena on, että EU:n rakennerahastojen hallinnointi kevenee ja alueellinen päätöksenteko vahvistuu uudella ohjelmakaudella vuosina 2014-2020.
- Esitetyissä ennakoarvioissa Suomen tuleva osuus rakennerahastovaroissa pienenee merkittävästi. Tällöin on erityisen tärkeää, että Työ -ja elinkeinoministeriö huolehtii, että rakennerahastojen hallinnointi kevenyy ja joustavoituu.

5.3 Rakentaminen ja infra

Rakentaminen on yksi tärkeimmistä teollisuuden aloista. Se on suuri työllistäjä (520 000 htv) ja verotulojen tuottaja. Rakentamisen ja infran lopputuotteet ovat merkittäviä talouden ja yritysten kilpailukykyä.

Tällä hetkellä kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen puute on yleisesti tunnustettu merkittävä haitta Suomen kasvukeskuksille. Kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen puute vaikuttaa yritysten työvoiman saantiin.

Työllisyyden ja kilpailukyyn edistämiseksi esitämme hallituksen toteutettavaksi seuraavia toimenpiteitä:

- Lisätään vuokra-asuntotuotantoa erityisesti kasvukeskuksiin
- Kevennetään ARA-tuotannon ajallisia sidonnaisuuksia enintään 15 vuoden/rakennettava yhtiö. KUSTANNUSVAIKUTUS = 0 EUROA.
- Yksityisen rahan saamiseksi rakentamiseen kehitetään rahoitusmalleja esim. siten, että valtion takauksen voisi saada 10 vuoden vuokrasidonnaisuudella myös vapaa-rahoitteisiin kohteisiin. (Nykyisin edellytetään 20 vuoden sidonnaisuutta).
- Lisätään asumisoikeustuotantoa erityisesti kasvukeskuksiin
- Lisätään ASO-asuntojen rahoitusvaltuutta.
- Nopeutetaan kaavoitusta ja lisätään tonttitarjontaa kuin hallitusohjelmaan on kirjattu.
- Sellaisen rakentamattoman maan kiinteistövero ei nosteta, joka ei ole rakennuskelpoista siitä syystä, että kunta ei ole rakentanut alueelle infraa.
- Muutetaan elinkeinoverolakia siten, että perustajaurakoitu rakennuskohde tuloutuu vasta, kun osakkeet on myyty. Nykyisin verohallinto tulkitsee lakia siten, että kohde tuloutuu valmistumisvaiheessa, vaikka osakkeita ei ole myyty. Tulkinta pahentaa yritysten rahoitustilannetta ja riskinottohalua erityisesti vaikeina aikoina, jolloin asuntomyynti ja kohteen valmistumien voivat jakautua eri tilikausille.

Suomen ja teollisuuden kilpailukykyä voidaan parantaa investoimalla perusinfrastruktuuriin ja väylästään. Näillä investoinneilla on suuri merkitys yritysten kilpailukyvyille ja toimivalle logistiikalle.

- Liikenneväylien kunnossapitoon osoitetaan 100 miljoonan euron lisärahoitus/vuosi. Perusväylänpidon määrärahat ovat jo vuosikausia pysyneet samalla tasolla, mutta ostovoimaltaan määräraha on pienentynyt.
- Työllisyyden ja elinkeinoelämän kannalta perusväylien ylläpito ja parantaminen saavat parhaiten aikaan taloudellista kasvua, kun toimenpiteet kohdistetaan nykyisellä väyläverkolla oleviin ”pienhankkeisiin” eli pullonkaulojen poistamiseen ja turvallisuutta lisääviin toimenpiteisiin.
- Hallituksen tulee sitoutua toteuttamaan väyläverkon kehittämisinvestointeja niin, että investointivolyymi pysyy vuosittain 500 miljoonan euron tasolla.

